

к.е.н., доц. Безпалько О.В., Гринюк Ю.М.

Національний університет харчових технологій

ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ТОРГОВОЇ МАРКИ ЯК ОБ'ЄКТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Торгова марка, або знак для товарів і послуг (за українським законодавством), має велике значення у боротьбі за увагу споживачів до продукції підприємства сприяючи в першу чергу її впізнаваності потенційними клієнтами. У багатьох країнах торговельна марка захищається правовими документами, що дають змогу власнику бути унікальним на ринку збуту. Охорона і права на торгову марку в Україні виникають у власника з моменту державної реєстрації в Українському інституті інтелектуальної власності. Реєстрація торгової марки не є обов'язковою, однак вона дає власнику виключні права на використання і, отже, можливість забороняти її використання третіми особами. Зазвичай, фактичним використанням торговельної марки рахується нанесення її на товар, для якого її було зареєстровано, тару, упакування тощо, а також введення позначених товарів (послуг) до господарського обороту. Процес реєстрації торгової марки в Україні досить простий і складається з таких умовних етапів [1]:

- ✓ перевірка на тотожність і схожість із іншими торговими марками;
- ✓ підготовка документів, подача заявки і сплата мита;
- ✓ формальна експертиза (перевірка за формальними ознаками: чи правильно складена і заповнена заявка і всі додані до неї документи);
- ✓ кваліфікаційна експертиза (перевірка на наявність підстав для відмови в наданні правової охорони (торгова марка не є схожою або тотожною з уже зареєстрованою, не містить антидержавних, дискримінаційних виразів тощо);
- ✓ публікація та видача реєстраційного свідоцтва на торгову марку.

Термін реєстрації торгової марки в Україні досить тривалий: від 1,5 до 2 років. Свідоцтво, яке підтверджує право власності на торгову марку діє десять

років з дати подачі заявки і його наявність дає власнику в першу чергу такі права:

- право користування торговою маркою на свій розсуд: (пропонувати товар або послугу до продажу під даною торговою маркою, використовувати в рекламі, в будь-яких комунікаціях зі споживачами тощо);
- право забороняти комусь використання торгової марки: (можна офіційно оформити скаргу про порушення прав власності за незаконне використання торгової марки і домогтися видалення контенту);
- право дозволяти кому-небудь використання торгової марки. тобто мати офіційний фінансовий зиск від передачі її третім особам.

Але необхідно розуміти, що існування будь-якої, навіть вдосконаленої системи правового захисту об'єктів інтелектуальної власності, втрачає свій сенс, якщо їх власникам не буде забезпечена реальна можливість здійснювати захист своїх прав.

Особливістю зареєстрованої торгової марки в Україні є, в першу чергу, те, що вона має територіальний характер захисту в певному класі (групі товарів або послуг). Саме тому при виході на закордонні ринки необхідно здійснити реєстрацію своєї торгової марки в тій країні світу, де планується реалізація продукції під цією торговою маркою. Якщо таких країн декілька, реєструвати торгову марку в кожній із них фінансово не вигідно і може зайняти багато часу. У такому випадку доречно оформити міжнародну заявку за Мадридською системою. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків була підписана 14 квітня 1891 року. Близько 100 років її дія поширюється тільки на європейські країни. Після підписання додаткового протоколу до угоди (1989 р.) число учасників угоди почало збільшуватись. Зокрема, до Мадридського протоколу приєдналися США, Великобританія і Японія, які довго не погоджувались та відмовлялися стати членами Мадридської угоди. На сьогодні до Мадридської угоди приєдналися вже понад 120 країн, які можна заявити для реєстрації. Вартість реєстраційного збору залежить від кількості обраних країн. Оформлення міжнародної заявки здійснюється через національне відомство

заявника (Український інститут інтелектуальної власності) або безпосередньо через міжнародне відомство (Всесвітня організація інтелектуальної власності). Але необхідно враховувати, що міжнародна реєстрація торгової марки можлива лише у випадку її реєстрації в країні походження.

Доречно зазначити, що вартість реєстрації торгової марки в Україні одна з найнижчих у світі, до того ж, якщо подавати електронну заявку, економія витрат становитиме 20%.

Однією з основних особливостей, що відрізняють реєстрацію торгових марок США від інших національних законодавств, є застосування принципу «першості у використанні». Згідно з ним, перевага віддається тому власнику торгової марки, який першим почав використання, а не першому, хто її зареєстрував. Також за законодавством США, якщо власник не хоче втратити право власності на торгову марку, слід використовувати торгівельний знак. А це означає, що право власності не обмежується реєстрацією, а залежить від фактичного використання торгової марки. На відміну від США, в Китаї попереднє використання торгової марки в не дає ніякого пріоритету. Захист торгової марки в цій країні можливий лише за умови її реєстрації до моменту виходу на ринок Китаю. В Європі подати заявку на реєстрацію торгової марки може особа будь-якої країни через Європейське патентне відомство, але особливістю є те, що торгова марка обов'язково повинна бути унікальною і представлена в графічній формі [2]. Але про яку б країну світу не йшла мова очевидно одне - зареєструвати торгову марку завжди дешевше, ніж захищатися в судах від звинувачення в порушенні прав.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Захист торгової марки: яку країну вибрати для реєстрації. URL: <https://mind.ua/openmind/20201437-zahist-torgovoyi-marki-yaku-krayinu-vibrati-dlya-reestraciyi> (дата звернення 31.01.2020)
2. Реєстрація торгової марки в Україні і в світі: як, коли і скільки коштує. URL: <https://nv.ua/ukr/biz/experts/torgova-marka-yak-zareyestruvati-tm-v-usomu-sviti-50035458.html> (дата звернення 31.01.2020)